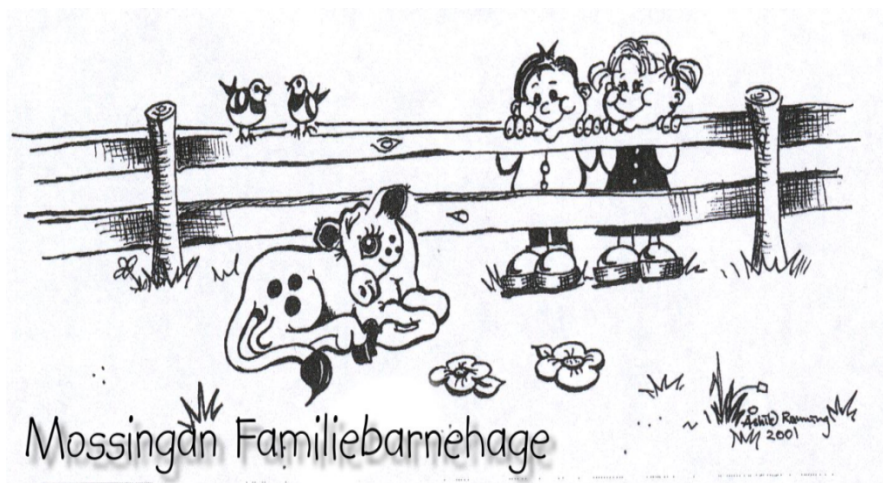

Virksomhedsplan for

MOSSINGD
FAMILIE-
BARNEHAGE
2015 - 2020

Innholdsfortegnelse

1. Presentasjon av Mossingan familiebarnehage	3
2. Barnehagens formål, verdigrunnlag og oppgaver.	3
2.1. Barnehagens formål:	3
2.2. Barnehagens verdigrunnlag og oppgaver.	4
3. Barnehagens fundament; et helhetlig læringssyn.	4
3.1. Omsorg og danning.....	4
3.2. Barns medvirkning.....	5
3.3. Sosial kompetanse	6
3.4. Lek.....	6
3.5. Læring og læringssyn	7
4. Fagområdene.....	8
4.1. Kommunikasjon, språk og tekst.....	9
4.2. Kropp, bevegelse og helse.	9
4.3. Kunst, kultur og kreativitet.	10
4.4. Natur, miljø og teknikk.	10
4.5. Etikk, religion og filosofi.....	10
4.6. Nærmiljø og samfunn	11
4.7. Antall rom og form.	11
5. Progresjonsplan for de syv fagområdene.	12
6. Dagsrytmen i barnehagen.	17
7. Tilvenning.	19
8. Overgangen barnehage – skole.	19
9. Observasjon og vurdering.....	20
10. Foreldresamarbeid	20
11. Personalsamarbeid	21

1. Presentasjon av Mossingan familiebarnehage.

Mossingan familiebarnehage eies og drives av Ann-Lisbeth Stavlund og Eva Høyem Anderssen. En familiebarnehage er en barnehageform hvor en assistent kan ta imot fem barn i et privat hjem. En familiebarnehage skal ha veiledning av en førskolelærer. Eva er utdannet førskolelærer og har også master i førskolepedagogikk. Mossingan familiebarnehage ble åpnet i august 2001, da hadde barnehagen godkjenning for 2 barnegrupper, men i 2007 fikk barnehagen godkjenning for 3 barnegrupper. Mossingan familiebarnehage har tilknytning til Mossing samdrift som driver med kjøtt- melk og kornproduksjon og i 2007 ble det bygget et smådyrfjøs som barnehagen benytter seg av. Barnehagen har også flotte turområder i nærområdet, med skog, fjell og vann. Barnehagen har et lavo-område hvor det er satt opp en «Lavohytte» med vedovn og HINT (Høgskolen i Nord-Trøndelag) har i samarbeid med Mossingan familiebarnehage laget naturleikeplass der. I 2012 ble Mossingan familiebarnehage godkjent som lærlingebedrift i Barne- og ungdomsarbeiderfaget. Vi er også godkjent øvingslærerbarnehage for førskolelærerutdanningen ved Høgskolen i Nord-Trøndelag.

2. Barnehagens formål, verdigrunnlag og oppgaver.

Barnehagens pedagogiske virksomhet er regulert gjennom *Barnehageloven* som er fastsatt av Kunnskapsdepartementet. *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver* er en forskrift til Barnehageloven.

2.1. Barnehagens formål:

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

(Barnehageloven § 1 Formål)

2.2. Barnehagens verdigrunnlag og oppgaver.

Omsorg, oppdragelse og læring i barnehagen skal fremme menneskelig likeverd, likestilling, åndsfrihet, toleranse, helse og forståelse for bærekraftig utvikling.

(Barnehageloven §2. Barnehagens innhold)

I Mossingan familiebarnehage skal foreldre og barn møte de samme grunnleggende verdier. Vi skal arbeide for å skape en best mulig hverdag for barn, foreldre og ansatte. De som arbeider her vil bære med seg sine egne holdninger, erfaringer og verdier, men i praksis må disse være forenlig med barnehagens grunnholdning:

Vi vil skape gode rammer for lek, læring og et deltakende fellesskap gjennom anerkjennende relasjoner, hvor alle skal bli anerkjent og respektert.

I Mossingan familiebarnehage er samspillet viktig, og vi jobber mye med anerkjennende kommunikasjon knyttet til barn-barn samspill, voksen-barn samspill og voksen-voksen samspill. Det er viktig at alle blir møtt med anerkjennelse og respekt. I et fellesskap som barnehagen er, skal barna både lære å ta hensyn til de andres ønsker og intensjoner, samtidig som de skal få muligheten til å påvirke sin hverdag ved å bli sett, hørt og lyttet til. Samspill og fellesskap vil preges av de voksnes syn på omsorg, medvirkning, lek og læring.

3. Barnehagens fundament; et helhetlig læringssyn.

Vi bygger vår virksomhet på et helhetlig læringssyn hvor omsorg, lek og læring må ses på i sammenheng. Barn lærer når de leker og leker når de lærer. Det er mye læring i god omsorg, og mye omsorg i god læring. Barn er likeverdige og fullstendige mennesker i det livet de lever her og nå, og fokuset er ikke hva de en gang i framtiden skal bli. Barn er mennesker som skal møtes med forståelse og innlevelse når de uttrykker sine tanker, meninger og følelser. Helhetlig læringssyn handler også om at erkjennelsen av at barn lærer i alle situasjoner. De urformelle læringssituasjonene er like viktige for barns danning og utvikling som de formelle læringssituasjonene. Dette er viktig for oss å tenke på når vi planlegger og evaluerer vår virksomhet. Vi må ta utgangspunkt i barnets interesser og utviklingsnivå for å sikre at læring blir meningsfullt og lystbetont. I de fleste situasjoner i barnehagen skjer det en viktig medlæring, medlæring er læring som ikke er forutsett eller planlagt.

3.1. Omsorg og danning.

Barn har rett til omsorg og skal møtes med omsorg. Omsorgsforpliktelsen stiller krav til personalet om oppmerksomhet og åpenhet overfor det unike hos hvert enkelt barn og det unike i situasjonen og i gruppen som helhet. Omsorg handler på den ene siden om å gi beskyttelse, tilsyn, stell og å dekke barnets biologiske behov. Den andre siden, som er like viktig, er å gi psykisk omsorg på en slik måte at barnets selvfølelse, mentale helse og relasjon

til andre mennesker styrkes. Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagslivet og skal komme til uttrykk når barn leker og lærer, i stell, måltider og påkledning. Omsorg er nært knyttet til oppdragelse, helse og trygghet, og er samtidig en viktig forutsetning for barns utvikling, læring og danning.

En omsorgsfull relasjon er preget av lydhørhet, nærhet, innlevelse og evne og vilje til samspill. Personalet skal møte barnet med en anerkjennende væremåte som gir barnet tro på seg selv og sine egne muligheter. Barn som møtes med forståelse og gjensidighet vil lettere utvikle forståelse og innlevelse i forholdet til andre mennesker. Omsorg handler også om å stille krav og sette grenser. Dette skal gjøres på en slik måte at barnet ikke føler seg krenket eller misforstått. Grensesetting skal være preget av dialog, og av erkjennelsen om at barn skal behandles med like stor respekt som voksne.

I danning inngår begrepet oppdragelse, som er en prosess der voksne leder og veileder neste generasjon. Danning handler om utvikling, læring og sosialisering. Danning skjer i samspill med andre mennesker, vi påvirker hverandre gjensidig på alle felt gjennom livet. Danning er en livslang prosess som handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Ut fra dette korrigeres handlinger og væremåte i forhold til andre mennesker ut fra en indre motivasjon. Det handler om å ta egne valg og å tenke selvstendig. Danning handler om at mennesker er aktive og bevisste til det samfunnet og den verden vi lever i. Vi skal hjelpe barnet til å utvikle evne til å ta ansvar for eget liv og for fellesskapet. Vi skal veilede og stimulere barnet til å tenke selv. Oppdragelse og danning må skje i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem.

3.2. Barns medvirkning

«Barna skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger»

(Barnehageloven §1 Formål, 2.ledd)

«Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.»

(Barnehageloven §3 Barns rett til medvirkning)

Barns rett til medvirkning er nedfelt i FN's barnekonvensjon. Medvirkning i barnehagen betyr at barnet skal bli lyttet til og tatt på alvor og gitt muligheter til å påvirke sin egen hverdag i barnehagen. Det handler om å ta barn på alvor, og å se de som likeverdige og kompetente mennesker. Barn må få ha sine tanker og meninger og bli anerkjent for det. Barns medvirkning handler ikke om valg av farge på votter eller påleggssorter, men om å bli sett, hørt og akseptert for den de er. Barn må få oppgaver ut ifra modning og alder, slik at de ikke blir stilt til ansvar for noe de ikke mestrer. Det er viktig for barna at de får være med på å påvirke og utforme sin egen hverdag. Barnas interesser og spørsmål danner grunnlag for

læringsprosesser og aktiviteter i barnehagen. De voksne i barnehagen må lytte og prøve å tolke kroppsspråk og verbalt språk for å kunne møte barnet på barnets premisser. Vi skal skape innhold og kvalitet i barnehagen sammen med barna, og på denne måten ivareta deres rett til medvirkning.

3.3. Sosial kompetanse

«Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.»

(Barnehageloven §1 Formål, 3.ledd)

«Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.»

(Barnehageloven §2 Barnehagens innhold, 4.ledd).

Tidlig erfaring med jevnaldrende har stor betydning for barns samspillsferdigheter og gjør barnehagen til en viktig arena for sosial utvikling, læring og etablering av vennskap. Sosial kompetanse handler om å kunne samhandle positivt med andre i ulike situasjoner. For barn i barnehagen er det dette hverdagen handler om. Dette gjenspeiles i barnets måte å opptre i sosialt samspill, blant annet barnets evne til å ta initiativ til, og opprettholde vennskap. Barn med god sosial kompetanse er bedre i stand til å gå inn i en vennegruppe, og vet mer om hvilken atferd som er passende i en situasjon. Samtidig mottar sosialt kompetente barn oftere positive tilbakemeldinger fra andre barn, og dette har stor betydning for positiv utvikling av egen identitet. Barn utvikler ikke nødvendigvis sosial kompetanse i riktig retning bare fordi de er sammen med andre barn. Sosial kompetanse er ikke medfødt. Den utvikles ikke av seg selv, og den oppstår ikke gjennom modning eller tilfeldig læring. Sosial kompetanse må tilegnes gjennom målrettet læring, refleksjoner og egne erfaringer. Barnehagen skal arbeide kontinuerlig med å støtte og fremme enkeltbarns og barnegruppens sosiale ferdigheter. Personalet er rollemodeller og bidrar gjennom egen væremåte til barns læring av sosiale ferdigheter. Et aktivt og tydelig personale er nødvendig for å skape et varmt og inkluderende sosialt miljø. Anerkjennende og støttende relasjoner er et grunnlag for utvikling av sosial kompetanse.

3.4. Lek

Leken skal ha en framtrædende plass i barns liv i barnehagen. Leken har egenverdi og er en viktig side ved barnekulturen

«Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter.»

(Barnehageloven §2. Barnehagens innhold, 2.ledd)

En stor del av dagen i barnehagen brukes til lek. I leken foregår viktige læringsprosesser og leken fremmer utviklingen på alle områder, intellektuelt, språklig, fysisk, sosialt og emosjonelt. Leken styrker og utvikler barnets identitet og selvfølelse. Det som kjennetegner leken er at den er en frivillig aktivitet som barnet selv velger å delta i. Leken er på liksom, den ligger utenfor det vi oppfatter som den virkelige verden. Leken er lystbetont for barnet, men kan samtidig gi orden, spenning og være en forberedelse til voksen alder. En annen side ved leken er at den er indremotivert. Barnet ser på leken som en belønning i seg selv, lysten til å leke kommer innenfra og er ikke styrt av ytre krefter.

Leken er sosialt krevende og utviklende. Barnet må kunne skille lek fra annen aktivitet. I leken er alt på «liksom» og barna må hele tiden komme til enighet om hvilke regler som skal gjelde. Det stilles krav til fleksibilitet, åpenhet og god fantasi. Lek handler også om å ta andres perspektiv, systematisere og bearbeide informasjon slik at den gir mening og kan brukes videre i leken. Det aller viktigste med leken er at den gir masse glede, men det følger også masse læring med denne gleden. Ingenting kan erstatte den læringen som finner sted i naturlige samspillsituasjoner, som for eksempel lek. De voksne må observere og være delaktige i leken så det ikke er den sterkeste rett som teller. Noen barn trenger hjelp til å samarbeide med andre og styrke selvkontrollen, mens andre har behov for å styrke sin selvhevdelse. Vi som voksne i barnehagen blir viktige rollemodeller for barna. Dette forutsetter at vi er voksne som er bevisste hvilke holdninger og verdier vi møter barna med.

God lek er ikke noe som kommer av seg selv for alle barn. Enkelte barn trenger hjelp for å lære seg lekekodene. De voksne i barnehagen skal hjelpe alle barna slik at de får lære og leke og oppleve god lek i barnehagen.

Gjennom å legge til rette for et godt lekefellesskap, gir vi barna muligheter for at de kan etablere vennskap. Å få delta i lek og få venner er grunnleggende for barnas trivsel og meningsskaping i barnehagen. Vi anser leken som den viktigste arena for læring, derfor jobber vi målrettet med å utvikle vennsksrelasjoner og å gi alle barna lekeerfaringer og gode lekeferdigheter.

3.5. Læring og læringssyn

Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskap og ferdigheter.

(Barnehageloven §2. Barnehagens innhold, 5 ledd)

Læring skjer gjennom hele livet og i de fleste sammenhenger vi inngår i, og er en grunnleggende forutsetning for vår utvikling som menneske. Læringsprosessen starter i det

øyeblikket vi blir født. Barn er nysgjerrige, kreative, vitebegjærlige og lærelystne og dette ønsker vi at barna skal ta med seg resten av livet.

Læringen som skjer i barnehagen gir både en formell og uformell kunnskap som gjenspeiles i deres relasjoner, kunnskaper og ferdigheter. Barna lærer gjennom å være aktivt deltagende i ulike læringsprosesser, ikke minst gir hverdagssituasjonene rom for mye læring og mestringsopplevelser. Innholdet i barnehagen skal også gi barnet erfaringer fra alle fagområdene i rammeplanen.

Vi ønsker å skape et motiverende læringsmiljø hvor barna lærer av og blir inspirert av andre barn og voksne. For oss er det derfor sentralt at de voksne møter hvert enkelt barn der det er og følger opp barnets nysgjerrighet og forskertrang. Dette krever at det er rom og tid og ikke alt for mange planlagte aktiviteter. Det må være tid til undring og filosofering i her og nå situasjoner. Som voksne skal vi dele av vår kunnskap og erfaring, men vi ønsker også å ha fokus på læringen som skjer mellom barna. Vi vet at barna motiverer og imiterer hverandre gjennom leken, og vi vil oppmuntre til at de kan veilede og lære av hverandre. Barna har ulike kompetanser som jevnaldrende kan lære mye av, og barna bruker ofte innfallsvinkler som kan være mer tydelige og konkrete enn det voksne gjør. Dette krever at vi som voksne gir barna tid, rom og trygghet i barnehagehverdagen slik at læringssituasjoner barna imellom kan få gode vilkår. Vi som jobber i barnehagen ønsker å skape et trygt og anerkjennende miljø, slik at barna utvikler respekt og toleranse for andres ferdigheter og kompetanse. Det er viktig for oss at barna er trygge nok til å spørre om det de lurer på. Gjennom at vi voksne opptrer oppmuntrende og støttende ønsker vi å motivere barna til å øve på det de strever med. Vi ønsker at alle barn skal oppleve mestring og se på seg selv som et verdifullt og viktig medlem i barnehagens miljø. Barna skal utvikle en positiv holdning til at de kan lære og at de mestrer.

4. Fagområdene.

«Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.»

(Barnehageloven §1 Formål, 2.ledd)

«Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.»

(Barnehageloven §2 Barnehagens innhold, 4.ledd).

Hvert fagområdet dekker et vidt læringsfelt. Fagområdene vil sjelden opptre isolert. Flere områder vil gjerne være representert samtidig i et temaopplegg og i forbindelse med hverdagsaktiviteter og turer i nærmiljøet. For hvert fagområde er det formulert mål for

arbeidet for å fremme barnas utvikling og læring og presisering av personalets ansvar. Målene som retter seg mot barnas opplevelser og læring er formulert som prosessmål. Det er selve læringsområdet og arbeidsmåtene barna skal bli kjent med. Arbeidet med fagområdene må tilpasses barnas alder, interesser, barnegruppens sammen setning og øvrige forutsetninger.

4.1. Kommunikasjon, språk og tekst.

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna:

- Lytter, observerer og gir respons i gjensidig samhandling med barn og voksne.
- Videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd.
- Bruker sitt språk for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, til å løse konflikter og å skape positive relasjoner i lek og annet samvær.
- Får et positivt forhold til tekst og bilde som kilde til estetiske opplevelser og kunnskaper, samtaler, og som inspirasjon til fabulering og nyskaping.
- Lytter til lyder og rytme i språket og blir fortrolige med symboler som tallsiffer og bokstaver.
- Blir kjent med bøker, sanger, bilder, media m.m.

4.2. Kropp, bevegelse og helse.

I løpet av småbarnsalderen tilegner barna seg grunnleggende motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, fysiske egenskaper, vaner og innsikt i hvordan de kan ivareta helse og livskvalitet. Gjennom kroppslig aktivitet lærer barn verden og seg selv å kjenne. Variert fysisk aktivitet inne og ute er av stor betydning for utvikling av motoriske ferdigheter og kroppsbeherskelse. Aktiv bruk av natur og nærmiljø gir mange muligheter. Gjennom arbeid med kropp, bevegelse og helse skal barnehagen bidra til at barna:

- Får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring.
- Skaffer seg gode erfaringer med varierte og allsidige bevegelser og utfordringer.
- Videreutvikler sin kroppsbeherskelse, grovmotorikk og finmotorikk, rytme og motoriske følsomhet.
- Får gode erfaringer med friluftsliv og uteliv til ulike årstider.
- Utvikler glede ved å bruke naturen til utforskning og kroppslige utfordringer og får en forståelse av hvordan en bruker og samtidig tar vare på naturen.
- Utvikler forståelse og respekt for egne og andres kropp og for at alle er forskjellige.
- Får kunnskap om menneskekroppen og forståelse for betydningen av gode vaner og sunt kosthold.

4.3. Kunst, kultur og kreativitet.

Barnehagen må gi barn mulighet til å oppleve kunst og kultur og til selv å uttrykke seg estetisk. Gjennom rike erfaringer med kunst, kultur og estetikk vil barn få et mangfold av muligheter for sansing, opplevelse, eksperimentering, skapende virksomhet, tenkning og kommunikasjon. Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst og handverkskunst, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design. Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna:

- Utvikler sin følsomhet til å lytte, iaktta og uttrykke seg gjennom allsidige møter med og refleksjon over kultur, kunst og estetikk.
- Styrker sin kulturelle identitet og sine personlige uttrykk.
- Tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede.
- Utvikler sin evne til å bearbeide og kommunisere sine inntrykk og gi varierte uttrykk gjennom skapende virksomhet.
- Utvikler elementær kunnskap om virkemidler, teknikk og form, for å kunne uttrykke seg estetisk i visuelt språk, musikk, sang, dans og drama.
- Opplever at kunst, kultur og estetikk bidrar til nærhet og forståelse.

4.4. Natur, miljø og teknikk.

Naturen gir rom for et mangfold av opplevelser og aktiviteter til alle årstider og i all slags vær. Naturen er en kilde til skjønnhetsopplevelser og gir inspirasjon til estetiske uttrykk. Fagområdet skal bidra til at barn blir kjent med og får forståelse for planter og dyr, landskap, årstider og vær. Gjennom arbeid med natur, miljø og teknikk skal barnehagen bidra til at barna:

- Opplever naturen og undring over naturens mangfoldighet.
- Opplever glede ved å ferdes i naturen og går grunnleggende innsikt i natur, miljøvern og samspillet i naturen.
- Får erfaringer med og kunnskaper om dyr og vekster og deres gjensidige avhengighet og betydning for matproduksjon.
- Lærer å iaktta, undre seg, eksperimentere, systematisere, beskrive og samtale om fenomener i den fysiske verdenen.
- Erfarer hvordan teknikk kan brukes i leken og hverdagslivet.

4.5. Etikk, religion og filosofi.

Etikk, religion og filosofi er mer på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier og holdninger. Respekt for menneskeverd og natur, åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet er verdier som kommer til uttrykk i mange religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene. Den etiske veiledningen barnehagen gir barn, må ta hensyn til barnets forutsetninger og det enkelte hjemms kulturelle og

religiøse eller verdimeslige tilknytning. Gjennom arbeidet med etikk, religion og filosofi skal barnehagen bidra til at barna:

- Erfarer at grunnleggende spørsmål er vesentlige, ved at det gis anledning og ro til undring og tenkning, samtaler og fortellinger.
- Tilegner seg samfunnets grunnleggende normer og verdier.
- Utvikler toleranse og interesse for hverandre og respekt for hverandres bakgrunn, uansett kulturell og religiøs eller livssynsmessig tilhørighet.
- Får innsikt i grunnleggende verdier i kristen og humanetisk arv og tradisjon og deres plass i kulturen.
- Får kjennskap til kristne høytider og tradisjoner og tradisjoner knyttet til høytider i religioner og livssyn som er representert i barnegruppen.
- Blir kjent med religion, etikk og filosofi som del av kultur og samfunn.

4.6. Nærmiljø og samfunn

Barns medvirkning i det indre liv i barnehagen kan være første skritt for å få innsikt i og erfaringer med deltakelse i et demokratisk samfunn. Barnehagen skal legge vekt på å styrke kunnskap om og tilknytning til lokalsamfunnet, natur, kunst og kultur, arbeidsliv, tradisjoner og levesett. Barns ulike erfaringer fra hjem, omgangskrets og reiser vil kunne gi kunnskap om ulike samfunn. Fagområdet omfatter også mediens betydning for barns hverdag. Gjennom arbeide med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna:

- Utvikler tillit til egen deltakelse i og påvirkning av fellesskapet.
- Erfarer at alle mennesker, uansett alder og forutsetninger, inngår i og bidrar til barnehagens fellesskap.
- Blir kjent med og deltar i samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet.
- Opplever at det tas like mye hensyn til gutter og jenter.
- Blir kjent med noen historiske endringer i lokalmiljø og samfunn.
- Utvikler forståelse for ulike tradisjoner og levesett.
- Blir kjent med at samene er Norges urbefolkning og får kjennskap til samiske fortellinger, sagn og andre deler av samisk kultur og hverdagsliv.

4.7. Antall rom og form.

Barn er tidlig opptatt av tall og telling, de utforsker rom og form, de argumenterer og er på jakt etter sammenhenger. Gjennom lek, eksperimentering og hverdagsaktiviteter utvikler barn sin matematiske kompetanse. Barnehagen har et ansvar for å oppmuntre barns egen utforskning og legge til rette for tidlig og god stimulering. Gjennom arbeid med antall, rom og form skal barnehagen bidra til at barna:

- Opplever glede over å utforske og leke med tall og former.
- Tilegner seg gode og anvendbare matematiske begreper.

- Erfarer, utforsker og leker med form og mønster.
- Erfarer ulike typer størrelser, former og mål gjennom å sortere og sammenligne.
- Erfarer plassering og orientering og på den måten utvikler sine evner til lokalisering.

5. Progresjonsplan for de syv fagområdene.

Progresjonsplanen beskriver hvordan barnehagen arbeider med de syv fagområdene. Fagområdene vil sjelden opptre isolert. Flere områder vil ofte være representerte samtidig i temaopplegg og i forbindelse med hverdagsaktiviteter og turer i nærmiljøet. Aktivitetene som er nevnt under de ulike alderstrinnene vil fortsette de påfølgende alderstrinnene, selv om de ikke er nevnt der.

- Barnehagen skal la barn få utfolde sin skaperglede, undring og utforskertrang.
- Barnehagen skal la barna få utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter.
- Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Fagområdene	1 – 2 år	3 – 4 år	5 – 6 år
Komuni- kasjon, språk og tekst.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ha peke- og bildebøker tilgjengelig for barna. ➤ Bruke konkrete, flanellograf. ➤ Benevne gjenstander og kroppsdelar. ➤ Sette ord til handling. ➤ Språksprell ➤ Snakkepakken ➤ Rim, regler og sanger. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Lese alderstilpassede bøker gruppe. ➤ Støtte opp om barns nysgjerrighet. ➤ Bruke naturen aktivt til å undre seg sammen med barna. ➤ Oppmuntre barna til tegning, lekeskriving og hermeskriving. ➤ Rim, regler og sanger. ➤ Bruke alderstilpasset spill. ➤ Telle og synge på norsk og engelsk. ➤ Språksprell ➤ Snakkepakken 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ha alderstilpasset materiale tilgjengelig, f.eks. bøker og spill. ➤ Bruke spill som stimulerer til lek og innlæring av begreper og posisjoner – turtaking. ➤ Undre seg og resonere sammen med barna. ➤ Gi barna kjennskap til alfabetet, lekeskriving og avskrift. ➤ Høytlesning. ➤ Uttrykke seg muntlig i grupper og en til en. ➤ Språksprell. ➤ Snakkepakken. ➤ Førskolebok.
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fokus på hygienerutiner. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Lære mer om kroppen, og

<p>Kropp, bevegelse og helse.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bli kjent med kroppen, fokusere på kroppsdelene og benevne kroppsdelene. ➤ Tilrettelegge for fysisk aktivitet både ute og inne. ➤ Bevegelse til musikk. ➤ Introdusere barna for sunn og variert mat. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gi barna varierte aktiviteter, slik at de får erfaringer med både grov og finmotoriske aktiviteter. ➤ Påkledning etter vær, med veiledning fra de voksne. ➤ Uteaktiviteter året rundt. ➤ Kjenne etter og veksle mellom aktivitet og hvile. ➤ Lære om kroppen, og navn på kroppsdelene. ➤ Lære om kosthold, og delta i matlaging. 	<p>kroppens indre organer.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Respekt for egen og andres kropp. ➤ Jenter og gutters likheter og ulikheter. ➤ Mestrer påkledning. ➤ Lære å håndtere hammer, sag og kniv. ➤ Tilrettelagte fysiske aktiviteter etter barnets alder og modningsnivå. ➤ Mestring.
<p>Kunst, kultur og kreativitet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi legger til rette for at barna får bruke hele seg i sin skaperglede. Både i formingsaktiviteter og i aktiviteter med drama og musikk. ➤ Med fokus på prosesser og skaperglede skal barna introduseres for ulike estetiske aktiviteter. Vi legger til rette for at barna bruker sin fantasi og kreativitet i prosessene. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi introduserer formingsteknikker og stimulerer til bruk av musikk og drama i hverdagen. ➤ Vi fokuserer på felles opplevelser, og gleden av å skape noe sammen. ➤ Vi er bevisste på estetiske opplevelser både ute og inne. ➤ Barna introduseres for finmotoriske aktiviteter. Gjennom materialutvalg og tilrettelegging av tid og rom får barna erfare ulike formingsartikler. ➤ Barna deltar i kulturelle aktiviteter i og utenfor 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi støtter barna i å tørre å uttrykke seg kreativt, alene og i grupper. ➤ Vi legger til rette for at barna får delta i skapende prosesser innen forming, drama og musikk. ➤ Barna tar stor del i barnehagens årlige arrangementer.

		barnehagen.	
Natur, miljø og teknikk	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Få kjennskap til og utforske naturen i nærområdet. Lære om dyr og planter. ➤ Motivere barna til å være nysgjerrige, bruke sansene sine og undre seg over naturens mangfoldighet. ➤ Fokus på enkle tekniske installasjoner som vannkraner og lysbrytere og hvordan disse fungerer. ➤ Påvirke barna til gode holdninger og respektere naturen, ta vare på miljøet med gjenbruk og resirkulering. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Inkludere friluft aktiviteter og uteleker i barnehagens hverdagsliv, både innenfor og utenfor barnehagens område i all slags vær. ➤ Motivere til undring over naturen og årstidene med de forandringene som skjer. ➤ Begynnende forståelse for bærekraftig utvikling, og en forståelse for samspillet i naturen. ➤ Delta i dyrestellet på gården. Lære om hva dyra trenger for å ha det godt. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fokus på hvordan dyr og vekster og deres gjensidige avhengighet har betydning for naturen og for matproduksjon. ➤ Stimulere til undring og få kjennskap til bruk av tekniske hjelpemidler og lære hvordan teknikk kan brukes i hverdagslivet. ➤ Lære seg å iaktta, undre seg, eksperimentere, systematisere, beskrive og ha samtaler om fenomener i den fysiske verden. ➤ Gi barna erfaringer på hvordan teknikk kan brukes i leken og i hverdagslivet.
Etikk, religion og filosofi.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi hjelper barna til å bli bevisst sine følelser, å være glad, lei seg, redd, sint og handle ut ifra det. ➤ Vi oppmuntrer barna til å være gode mot hverandre. ➤ Barna skal få en opplevelse av å bli sett, hørt og forstått. ➤ Vi hjelper barna til å forstå hva som er rett og galt i ulike situasjoner. ➤ Vi introduserer for barna de kristne høytider som jul og påske. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi samtaler med barna om livet, fødsel, død, normer og verdier. ➤ Barna skal få utvikle evnen til å undre seg over mysterier, stille spørsmål og resonere. ➤ Barna skal få utvikle evnen til å løse konflikter. Vi skal være barnas støttespillere. ➤ Vi oppmuntrer barna til å si noe positivt om 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi stimulerer til refleksjon rundt vennskap. ➤ Barn og voksne reflekterer over egne handlinger. ➤ Begrepene toleranse, respekt, likeverd og rettighet knyttes til ulike hendelser i hverdagen, slik at barna skal få en større forståelse for hva det betyr i praksis. ➤ Forut - vi lærer om andre barns kultur og levemåter.

		<p>andre.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi vil gi barna kunnskap om de kristne høytider og tradisjoner og andre kulturers merkedager som er representert i barnehagen. ➤ Barna skal få muligheten til å utvikle sin forståelse for kulturelle ulikheter og forskjeller. ➤ Vi bruker venneboksen 	
Nærmiljø og samfunn.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi jobber med «hvem er jeg og hvem er de andre» ➤ Barna skal få erfare at de er en del av et fellesskap. ➤ Vi gjør oss kjent i nærmiljøet. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Barna skal lære om sitt miljø. ➤ Barna skal få muligheten til å utvide sin forståelse om kulturelle likheter og forskjeller. ➤ Vi filosoferer og samtaler rundt våre naturopplevelser. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi besøker de ulike barnehagene. ➤ Vi besøker skolen. ➤ Introduserer barna for begrepet demokrati. ➤ Bruke litteratur og medienes muligheter for å utvide og utdype barnas erfaringer og læring. ➤ Bidra til at barna kan forholde seg nysgjerrige og kritiske til det som formidles gjennom mediebildet.
Antall, rom og form.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi leker med tall, introduserer 1 – 10. ➤ Vi knytter telling og begrepsbruk til kjente konkreter, f.eks. eventyr og fortellinger. ➤ Vi leker med former som f.eks. puttekaske og puslespill. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi leker med former, tegner dem og benevner dem. ➤ Vi snakker om likheter og ulikheter, f.eks. større enn, mindre enn, høyere enn. ➤ Vi introduserer 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Eksperimentering med former, systemer, mønster, mengde. ➤ Vi legger til rette for aktiviteter som styrker barnas forståelse for tall og mengde.

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi introduserer barna for begreper som liten - stor, hard – myk, over – under, oppå, ved siden av. 	<p>begrepene høyre og venstre.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi har ulike aktiviteter med fokus på tall og matematiske begreper som trekant, firkant, søyle, diagram og sirkel. ➤ Mattekista. ➤ Vi øver på å bli kjent med tall og telle. ➤ Vi leker konstruksjonslek med lego, togskiner og naturmateriale. ➤ Mattekista. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Begynnende forståelse for ukedagene, klokka og tid. ➤ Kunne orientere seg i enkle kart, eks. skattekart og mat oppskrifter. ➤ Mattekista. ➤ Førskolebok.
--	--	--	---

6. Dagsrytmen i barnehagen.

I Mossingan familiebarnehage skal alle voksne i barnehagen aktivt sørge for at alle barna i barnehagen får en positiv opplevelse av barnehagehverdagen.

Aktivitet	Mål	Innhold/metode
Levering	<ul style="list-style-type: none"> Barn og foreldre skal føle seg velkomne. Barna skal få en god start på dagen. Utveksle informasjon. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi tar imot barn og foreldre i garderoben så langt det er mulig. Dersom det er mange barn ved frokostbordet må vi prioritere å sitte sammen med de barna som allerede har kommet. Vi ber da foreldrene følge barnet inn fra garderoben. ➤ Vi hilser ved å bruke navn på barnet. (øyekontakt). ➤ Vi skriver ned viktige beskjeder. ➤ Vi lager en god rutine rundt avskjeden til foreldrene.
Måltider	<ul style="list-style-type: none"> Tilfredsstille barnas behov for mat. Servere variert og sunn mat. Varmmat ca en gang i uken. Sosialt samvær, humor og glede. Lære bordskikk. De eldste barna skal spørre og svare på en akseptabel måte. Vi lærer de yngste hva som forventes at de skal si, f.eks. ved å si «tak for maten» for dem. Barna skal gradvis lære å hjelpe hverandre. Samtale rundt bordet, trene på å lytte til andre. Selvstendighetstrening, spise selv, bruke bestikk, forsyne seg, smøre selv. Barna skal lære å kjenne på egne behov, f.eks. at de er mette. Språkutvikling/ begreptrening. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Frokost, lunsj og ettermiddagsmåltid/frukt. ➤ Dekke bordet, barna hjelper til. ➤ Barna forsyner seg selv med hjelp/veiledning fra oss. ➤ Barna oppfordres til å sende mat til hverandre og vente på tur. ➤ Vi tar initiativ til samtale og inkluderer alle. ➤ Vi er gode rollemodeller. ➤ Vi lærer barna god bordskikk, og å takke for maten. ➤ Vi møter barnas signaler og meninger med respekt. ➤ Vi skal sitte ved bordet og være tilgjengelige. ➤ Vi har fokus på barnas behov for hjelp og kontakt. ➤ Vi tar oss god tid. ➤ Fra 2årsalder rydder barna sin egen kopp, og oppgavene økes med alderen. De eldste barna rydder alt etter seg, og setter på plass i oppvaskmaskinen.
Stell	<ul style="list-style-type: none"> Innlæring av praktiske ferdigheter og renslighet. En – til – en kontakt, omsorg og nærhet. Kroppsbevissthet og begreptrening. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hjelpe/minne barna på toalettbesøk ➤ Vaske hender med såpe etter toalettbesøk. ➤ Vi tar oss god tid sammen med hvert enkelt barn når det skiftes bleie. ➤ Vi setter ord på det vi gjør, på kroppsdelene og klær.
Samlingsstund	<ul style="list-style-type: none"> Finne roen, lære å roe ned. Lære barna å finne glede ved å synge, høre på eventyr, rim og regler. Lære barna ulike sangleker. Barna skal få kjennskap til ulike instrumenter. Lære rytme og bevegelser til ulike sanger. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fortelle barna eventyr/fortellinger. ➤ Lytte og undre seg sammen med barna. ➤ Lære barna ulike sanger, rim og regler. ➤ Tilpasse stunden etter barnas interesser og ferdigheter. ➤ Bruke stemmen og innlevelsen for å gjøre det mer interessant for barna. ➤ Være engasjert sammen med barna og

		delta sammen med dem.
Leik og planlagte aktiviteter både ute og inne	<ul style="list-style-type: none"> Barna skal få kjennskap til mange ulike aktiviteter både ute og inne. Barna skal få utvikle sine leikferdigheter, og få bredt repertoar for utvikling av kreativitet og læring. Utvikle sosialt samspill. Utvikle selvstendighet i leik og sosialt samspill. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Legge til rette for interessante aktiviteter både ute og inne. ➤ Gi barna nye erfaringer og delta sammen med barna både i leik og organiserte aktiviteter. ➤ Observere barna og hjelpe de dersom de trenger hjelp både i forhold til leik og andre aktiviteter. ➤ Oppfordre barna til leik og aktiviteter.
Leik	<ul style="list-style-type: none"> Leken skal være lystbetont og morsom. Barna skal få god tid til lek. Barna skal få mulighet til å utvikle evne til rolletaking og fantasi. Barna skal få mulighet til å utvikle lekekompetanse og forstå lekekoder. Beherske «late som» språk. Utvikle vennskap. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi setter av mye tid til lek. ➤ Vi prioriterer leken høyt, støtter og deltar i lek derom barn har behov for det. ➤ Vi hjelper og veileder barna ved behov når det oppstår konflikter. ➤ Vi bruker «late som» språk når vi deltar i lek. ➤ Vi er gode rollemodeller slik at barna fanger opp strategier som gjør at de får være med i leken. ➤ Vi tilrettelegger for god og variert lek. ➤ Vi deler i mindre grupper slik at barna får bedre plass og mer ro til leken. ➤ Vi har materiell/rekvisitter tilgjengelig for å stimulere til allsidig lek. ➤ Vi støtter barnas initiativ til lek.
Utelek og turer	<ul style="list-style-type: none"> Samme mål som over. Bli kjent med og trygg på utelekeplassen og nærmiljøet. Gi mulighet til allsidig lek. Motorisk utfoldelse og utfordring. Oppleve glede ved å være ute i all slags vær. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi skal være ute hver dag, gå mye på tur. ➤ Vi skal hjelpe/støtte barna i utforsking av utemiljøet. ➤ Vi skal hjelpe barna med å komme i gang med å opprettholde lek og aktivitet ute.
Av og påkledning	<ul style="list-style-type: none"> Selvstendighetstrening, omsorg og nærhet. Begreptrening. Lære å kjenne på egne behov, se sammenhenger. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi lar barna trene på å ta av og på klær. ➤ Vi gir barna god tid og sørger for at der er få barn i garderoben samtidig. ➤ Vi samtaler om hvilke plagg man har på hvilke kroppsdeler etc. ➤ Vi hjelper barna til å foreta rett valg i forhold til klær, dvs. se sammenhengen mellom vær og valg av klær. ➤ Vi hjelper/oppmuntrer de eldste barna til å holde orden på plassene sine.
Søvn/ hvile	<ul style="list-style-type: none"> Dekke det individuelle behovet for søvn og hvile. Ha et behagelig avbrekk i en travel hverdag. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Faste vogner med smokk, kosedyr o.l. ➤ Barna skal være mette, tørre og rene. ➤ Faste ritualer før barna legger seg. ➤ Vi gir barna trygghet med å være hos dem til de sovner.
Rydding	<ul style="list-style-type: none"> Skape tidlige og gode rutiner. Lære seg å ta ansvar. Oppleve gleden og nytten av å bidra til fellesskapet. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi oppmuntrer og hjelper barna til å rydde etter at en aktivitet/lek er ferdig. ➤ Vi gir barna tid til å avslutte det de holder på med. ➤ Vi gir tydelige tegn på at nå er det ryddetid. ➤ Vi bruker positiv forsterkning og oppmerksomhet som virkemiddel.

Henting	<ul style="list-style-type: none"> • God avslutning på dagen. • Utveksle informasjon. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi følger ut i garderoben dersom det lar seg gjøre. ➤ Vi snakker om hvordan dagen har vært. Vi trekker barnet inn i samtalen slik at barnet selv kan fortelle om dagen sin. ➤ Dersom mange henter samtidig ber vi om forståelse for at det ikke alltid kan bli mye informasjons utveksling. ➤ Informasjon ➤ Vi forventer at foreldre alltid tar kontakt når de henter barnet.
---------	---	---

7. Tilvenning.

Tilvenningsperioden er den tiden barnet trenger for å bli kjent med personalet og de øvrige barna i barnehagen. Det er også en periode hvor de voksne, både foreldre og personalet, skal bli kjent med og trygge på hverandre. Vi vektlegger åpenhet og et godt samarbeid fra første stund. Vi vet at barn er svært forskjellige, og ønsker at tilvenningsperioden skal skje på barnets premisser. Dette betyr at noen barn slår seg til ro og blir trygge i løpet av få dager, mens andre har behov for en lengre tilvenningsperiode.

8. Overgangen barnehage – skole.

Det siste året før skolestart er barna med i førskoleklubben. Læring skal være lystbetont. Vi ønsker at barna i førskolegruppa skal erfare at å tilegne seg kunnskaper og ferdigheter er morsomt og nyttig. Vi tar igjen utgangspunkt i et helhetlig læringssyn. Vi vet at barna lærer best ved å bruke alle sansene. Skoleforberedende aktiviteter kan gjennomføres på mange ulike måter, både ute og inne. Undring og at barn og voksne utforsker sammen, med et utgangspunkt i tema eller interesseområder, gir best engasjement og indre motivert læring. Vi vil legge opp til aktiviteter der det er mulighet for utvikling og mestring for alle barna. Turer i nærmiljøet er en viktig del av førskoleklubbens aktiviteter. Barna er selv med på å planlegge å gjennomføre det som skal skje. Hovedfokus for oss vil være motivasjon og mestring. I førskoleklubben har vi ekstra fokus på å samarbeide, de får være kreative, konstruktive og jobbe mot felles mål. Når barna møter skolehverdagen stilles det krav til sosiale ferdigheter, til å kunne vente på tur og ta tur, til å holde orden på sakene sine, til å ta imot beskjeder gitt til hele gruppen, og til å fullføre ulike oppgaver. Dette er noe av det vi øver mye på i førskoleklubben. Vi samarbeider også med Bruse og Åsen barnehage og har hver måned felles treff for skolestarterne slik at de skal bli kjent med de barna de skal begynne på skolen sammen med.

9. Observasjon og vurdering

Barnehagen er en lærende organisasjon og skal fortløpende dokumentere og vurdere det pedagogiske arbeidet. Personalet i barnehagen vil hele tiden være oppmerksom på, og observere barna ut ifra barnehagens innhold og aktiviteter. Vi vil da være i stand til å fange opp barnas behov og ønsker. Vi som jobber i barnehagen, iakttar og deltar i barnas aktiviteter og vurderer gjennom dette daglig vårt arbeid, våre handlinger, barnehagens virksomhet og innhold. Vurderingen ligger til grunn for vår videre planlegging i barnehagen og er med på å sikre at vi kan gi barna et best mulig opphold tilpasset barna i barnehagen. I barnehagen gjør vi ulike observasjoner av barna, dette for å sikre alle barn en god utvikling i positiv retning. Observasjonene vi gjør i barnehagen vil bli brukt i foreldresamtalene. I Levanger kommune er vi pålagt å bruke et kartleggingsskjema som heter TRAS, som står for tidlig registrering av barns språkutvikling. Vi bruker også et observasjons skjema som heter Alle med. Det er et skjema som omhandler mer enn bare registrering av språk. Det omhandler sosio-emosjonell utvikling, lekutvikling, trivsel, hverdagsaktiviteter, sansemotorisk utvikling og språkutvikling. Vi bruker også et skjema som heter MIO som går på registrering av matematikk. Hvor M står for matematikk, I står for individet som utvikler matematikk og O står for omgivelsene som gir barnet matematiske erfaringer og støtter barnet i sin matematiske utvikling. Alle disse observasjonene blir lagt til grunn i foreldresamtalene og er et arbeidsverktøy for oss som jobber i barnehagen og skal ikke brukes til annet enn som et veiledningsdokument.

Vurdering i barnehagen er viktig for oss som personale, men også for dere som foreldre. Dette for at vi skal få til et best mulig tilbud for barna og dere. Observasjoner og vurderinger ligger til grunn for vår videre planlegging i barnehagen og er med på å gjøre planleggingsarbeidet for personalet lettere slik at vi kan gi barna en best mulig tilrettelagt hverdag full av muligheter og utfordringer.

10. Foreldresamarbeid

Dette mener vi at foreldre skal oppleve i vår barnehage:

- At barnet og dere blir godt mottatt, og at vi tar initiativ til kontakt og samtale.

- At personalet gir ærlige og direkte tilbakemeldinger, og gir informasjon om hvordan barnet har hatt det, hva det har opplevd og vært opptatt av i løpet av dagen.
- At personalet gir omsorg, klær, mat, stell og at vi viser at vi bryr oss om barna ved å vise innlevelse, forståelse og kjærlighet.
- At vi ser på dere foreldre som barnas viktigste omsorgsgivere og oppdragere, at vi tar dere på alvor, og at vi lytter til det dere har å fortelle.
- At vi er støttespillere i forhold til oppdragelsen av barnet. Vi viser respekt i forhold til religion og livssyn, og at vi involverer oss i barnet og familien.
- At vi viser service og fleksibilitet innenfor gitte rammer.
- Vi er behjelpelige med å gi medisiner derom et «medisinskjema» er utfylt. (Fås i barnehagen).
- Turer/tema/aktiviteter starter som regel kl. 9.30. gi derfor alltid beskjed hvis dere kommer etter kl. 9.30. Dersom vi er på tur kan vi avtale hvor du kan møte oss for å levere barnet.
- Hvis dere har spørsmål om barnehagen eller ønsker en samtale av andre grunner, vennligst gi oss beskjed. Vi ønsker ikke å diskutere saker som gjelder barnet eller andre familieforhold i garderoben med barnet og andre tilstede, men vi setter gjerne av tid til en samtale.
- At dere opplever at dere har påvirkningskraft i forhold til barnehagens innhold gjennom den daglige kontakten med barnehagen, gjennom foreldresamtaler og foreldremøter.

Alle foreldre får tilbud om foreldresamtaler 2 ganger i året. Det avvikles foreldremøte på høsten, og vi har et felles foreldremøte for alle foreldrene både i Åsen barnehage og Bruse barnehage på våren.

Vi ønsker aktive og engasjerte foreldre som tar del i barnehagens hverdag, som gir ris og ros, og som bruker sin rett til å være med på å påvirke barnehagens drift.

Vær aldri redd for å ta kontakt med oss dersom dere har noe dere ønsker å ta opp eller det er noe dere lurer på!!

11. Personalsamarbeid.

Grunnholdninger som vi skal ha i Mossingan familiebarnehage er:

1. Vi skal ha en ærlig og åpen kommunikasjon.
 - ❖ Vi skal gi hverandre direkte tilbakemeldinger.
 - ❖ Vi skal gi hverandre ros og konstruktiv kritikk.
 - ❖ Vi er ikke redde for uenighet, men er lojale etter at beslutninger er tatt.
2. Vi skal ha en arbeidsplass med mye glede og humor.
3. Vi skal ta godt imot nye kollegaer, studenter, lærlinger og eksterne samarbeidspartnere.

4. Alle medarbeiderne skal få mulighet til faglig og personlig utvikling.
5. Vi bruker møter, veiledning og samtaler og ulike kartleggingsredskaper til å måle hvordan vi arbeider i forhold til barn, foreldre og det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet.

Personalet har møter og veiledninger kontinuerlig i tillegg til at vi har møter på kveldstid og vi har 5 planleggingsdager i løpet av barnehage året.